

Jus post bellum

КОНСТИТУЦІЯ І ЛЮДСЬКІ ПРАВА У ПЕРІОД ПОВОЄННОЇ НОРМАЛІЗАЦІЇ

Олександр Водянніков

01

Конституціоналізм
в екстремальних
умовах

02

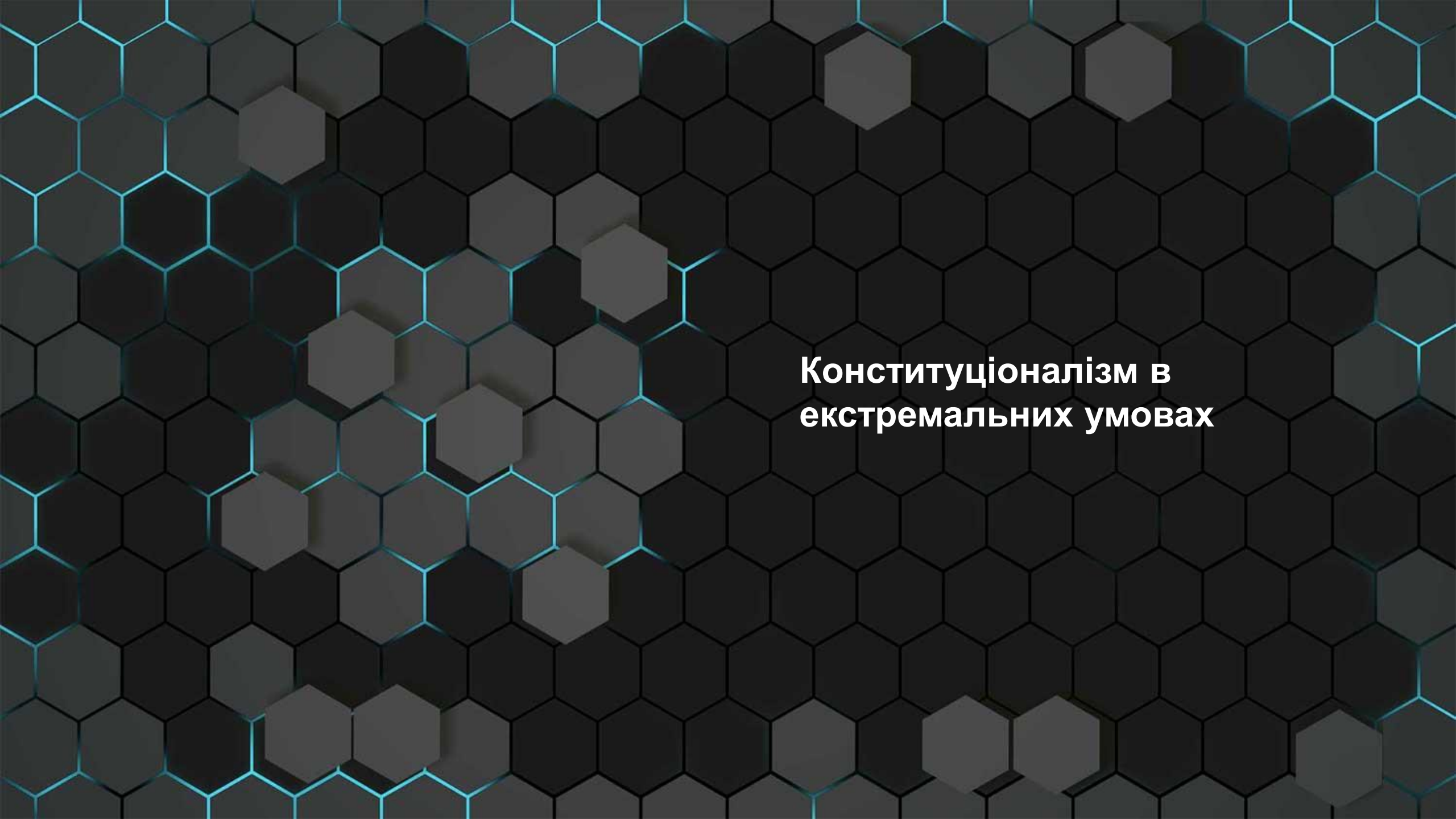
Конституціоналізм
in bello

03

Конституціоналізм
post bellum

04

Jus post bellum:
людські права і
повоєнна відбудова

**Конституціоналізм в
екстремальних умовах**

Конституція в екстремальних умовах

«Власне, за яких обставин стихійне лихо або економічна криза чи, дійсно, військові дії становлять екстремальні умови, що обґрунтовують спеціальні заходи чи винятки з принципу правовладдя? У кожній з цих категорій ми можемо провести дихотомічну лінію (а не чітку дихотомію) між значною кризою ... і незначними порушенням нормального життя ... У філософському сенсі нормальність може бути визначена як саме рутинне чи подібне повторення подій – що власне не відбувається у реальності, адже кожна життєва ситуація і кожний період часу є певною мірою відмінними. Тому межа, що відділяє екстремальні умови не є очевидною чи природною».

Елі Зальцбергер

Стабільність Конституції

Конституції встановлюють механізми реагування на кризи

«Моральна паніка»

В кризові моменти є небезпека ірраціональних рішень

Фундаментальне питання

Що конституційна демократія може легітимно зробити для свого захисту

Три режими

Період нормальності
(normal time)

Період надзвичайної ситуації
(emergency)

Період надзвичайного стану
(state of an exception)

Конституціоналізм in bello

Фрагментація правопорядку

правопорядок
території
активних
бойових дій

Застосовується *jus in bello*, міжнародне гуманітарне право (закони і звичаї війни)
НВ: ЄКПЛ не застосовується

Salus populi та
надзвичайні механізми
захисту самого існування
політичної спільноти

правопорядок
окупованої
території

Застосовується міжнародне гуманітарне право

правопорядок
правового
режиму
самозахисту

Діє режим воєнного стану та спеціальне тимчасове законодавство
Застосовується режим статті 51 Статуту ООН (режим самозахисту)

Конституціоналізм post bellum

Проблема повернення

Потреба у особливому режимі переходу від режиму надзвичайного урядування до режиму звичайного урядування виникає саме тоді, коли йдеться про застосування інструментарію реагування конституційного ладу на екстремальні умови надзвичайного стану.

Брак досвіду

сучасна конституційна демократія до моменту агресії проти України не стикалася з періодами надзвичайного стану, коли забезпечення виживання держави і її громадян та відновлення нормальності відбувається шляхом тимчасової зміни структури функцій держави задля дієвості і ефективності

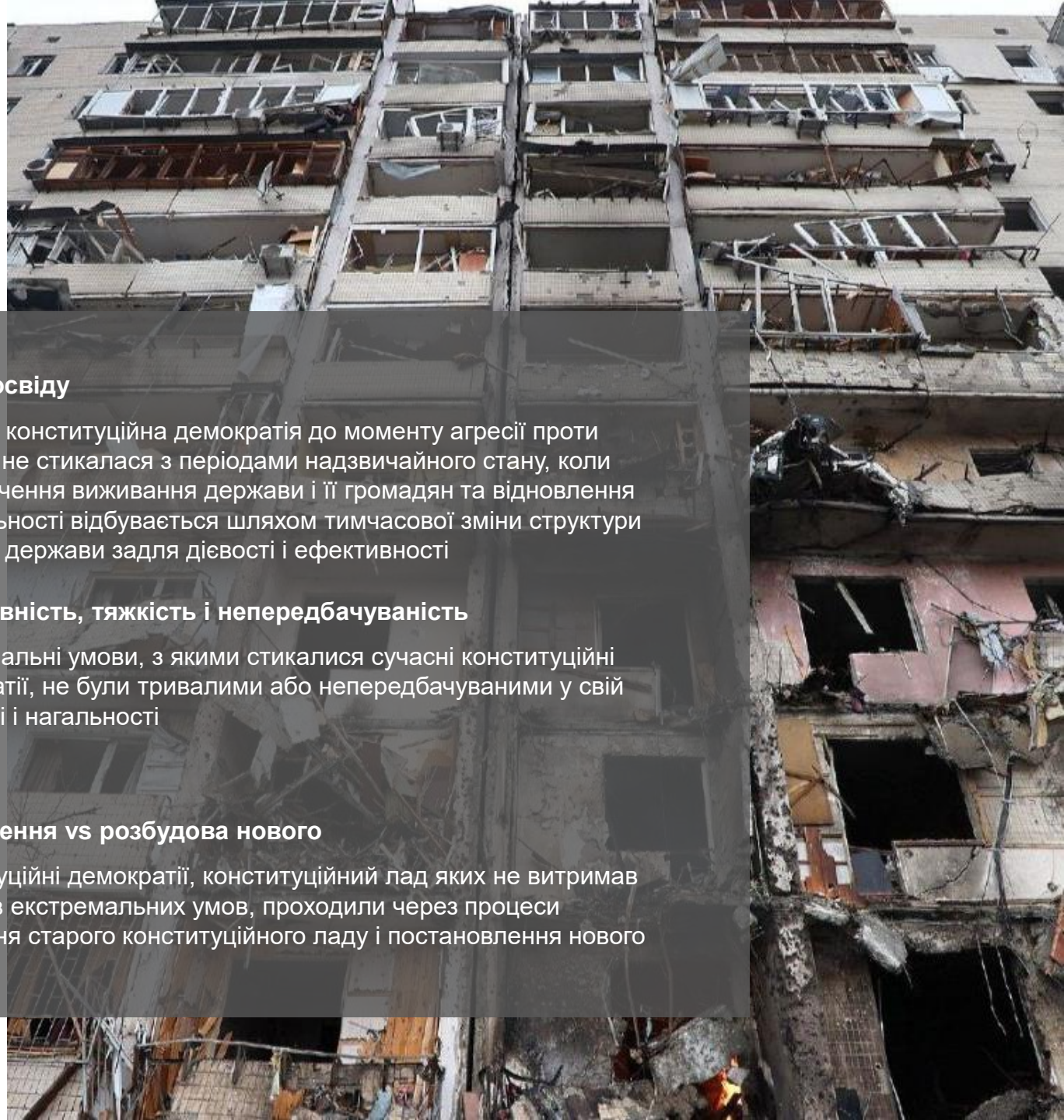
Інтенсивність, тяжкість і непередбачуваність

екстремальні умови, з якими стикалися сучасні конституційні демократії, не були тривалими або непередбачуваними у своїй динаміці і нагальності

Повернення vs розбудова нового

конституційні демократії, конституційний лад яких не витримав викликів екстремальних умов, проходили через процеси знищення старого конституційного ладу і постановлення нового

**Jus post bellum: людські права
і повоєнна відбудова**

Post bellum – період повернення

Відшкодування шкоди

- принцип сутнісної рівності: в період post bellum рівність можливостей має поступитися сутнісній рівності задля нагальної суспільно важливої мети – відновлення соціальної справедливості та справедливого і оптимального розподілу ресурсів;
- принцип пропорційного перерозподілу коштів з метою збереження балансу інтересів усього суспільства: програми повоєнного відшкодування шкоди, завданої війною, мають виходити з пріоритетів повоєнного відновлення і розвитку

Покарання

Кримінальне переслідування за злочини проти миру, воєнні злочини, злочини проти людяності та інші серйозні порушення міжнародного гуманітарного права є засадничим аспектом у подоланні наслідків війни.

Ціла категорія інших кримінальних діянь потребуватиме перегляду, декриміналізації чи амністії засуджених

Виборче право

У період jus post bellum на деокупованих територіях мають бути вжиті всі заходи, спрямовані на забезпечення всіх вимог Конституції України, виборчого законодавства і міжнародних стандартів щодо організації і проведення виборів. Тому цей період проведення виборів може бути обмеженим.

Дякую за увагу!